

Inbreng Kadernota

Algemene beschouwing

De ChristenUnie is een partij voor de hoop. Hoop op een betere toekomst voor iedereen. Een leefbare en duurzame toekomst. Een toekomst waarin iedereen mee kan doen. Alleen, voorzitter, staat die hoop onder druk.

Crisissen lijken zich aan één te rijgen. De klimaatcrisis, de COVID pandemie, de stikstofcrisis, de oorlog in Oekraïne en er dreigt rond 2027 een watercrisis^{1 2} als ik de specialisten moet geloven (en waarom zouden we dat niet doen?).

Crisissen die voor de nodige polarisatie zorgt. Voor en tegenstanders van een onderwerp lijken een wedstrijd te spelen, waarin geen winnaars zijn, slechts verliezers. Mensen worden tegen elkaar opgezet, de tegenstellingen uitvergroot. Voorzitter, steeds vaker denk ik, de menselijke maat ontbreekt. En die mag, nee moet, terug in het maatschappelijke gesprek. Respect voor ieders mening, voor elk standpunt moet er zijn. Demonstraties, hoe ingewikkeld soms, ook. Het recht van persvrijheid houdt het gesprek levend. Zet het gesprek soms ook op scherp.

Ook in Fryslân ontkomen we niet aan ingewikkelde discussies. In het politiek debat verhardten standpunten, de loopgraven worden hier en daar gegraven. We verleren om echt inhoudelijk naar elkaar te luisteren, immers onze mening is vaak al vormgegeven. Willen we het echte debat met elkaar voeren, dan moeten we luisteren, nieuwsgierig zijn naar elkaars mening. Het boek Socrates op Sneakers, een aanrader voor elk statenlid, stelt Markt Tuitert het volgende: "Waardevolle lessen in hoe te verdragen iets niet te weten en oprecht te onderzoeken wat iemand beweegt." We leven in een tijd waarin veel geroepen wordt en waarin meningen snel gepromoveerd worden tot feiten. Gevolg is dat de verbinding ver te zoeken is. Proberen we in een debat maar niet al te vaak elkaar te overtuigen van ons eigen gelijk? Voorzitter, dit is wat ons betreft geen moraliserend praatje, maar onze oprechte zorg. Zorg voor een maatschappij die verder verdeeld dreigt te worden. Een maatschappij waarin het recht van de sterkste steeds meer ruimte dreigt te krijgen.

Voorzitter, vorig jaar begon ik mijn inbreng met de visie van VNO NCW en MKB Noord "Welkom in 2035". Geschreven vanuit de gedachte dat het Noorden kansen biedt. Kansen voor werken, wonen en recreëren. Daarmee raak ik, wellicht, een gevoelig punt. Waar is de economische agenda voor Fryslân gebleven? De afgelopen jaren werden gedicteerd door 'groene' onderwerpen. Klimaat, CO2 reductie, Veenweidediscussie, RESSEN en de stikstof reductie voor behoud van de natuur. Wat de ChristenUnie betreft belangrijke onderwerpen en goed dat we daar besluiten over hebben genomen. Maar hoe staat de economie van Fryslân er eigenlijk voor? Hoe gaat het met die honderden MKB'ers in Fryslân die dagelijks voor genoeg werk voor onze inwoners zorgen? Die zorgen dat er geïnvesteerd wordt? Die discussie lijkt ondergesneeuwd. Kan het college hier eens op reflecteren?

Tenslotte voorzitter, voordat ik inga op de inhoud van de Kadernota, begon deze algemene beschouwing met hoop. Wij laten ons in die hoop niet leiden door crisissen, maar hoop gebaseerd op vertrouwen. Vertrouwen in de creativiteit van mensen, een meewerkende overheid en politici die bereid zijn om bruggen te bouwen. Vertrouwen ook in het geloof dat alles zal meewerken ten goede, hoe moeilijk en uitzichtloos situaties ook lijken te zijn.

---

¹ [Natuurmonumenten waarschuwt: watercrisis lijkt onvermijdelijk | Natuurmonumenten](#)

² [Nederland riskeert watercrisis in 2027 - NRC](#)

Dan inhoudelijk op deze kadernota

De laatste van dit college. En wat ons betreft een teleurstellend proces. In vorige edities werden partijen nog meegenomen in keuzes, mochten we zelfs inbreng hebben en onze wensen bekend maken. Deze keer niets van dit alles. Het lijkt een dictaat van dit college.

Voorzitter, dan het onderzoek naar de reserve risicobuffer van ruim 100 miljoen euro. Vorig jaar hebben we in PS gesproken over de hoogte van deze reserve, ter dekking van 3 grote projecten. Het college stelt in de Kadernota dat het onderzoek loopt en zal ons voor de behandeling van de begroting 2023 worden aangeboden. Het duurt allemaal wel erg lang, juist vanwege het feit dat dit een intern onderzoek zou zijn. Kan de gedeputeerde toezeggen dat we dit onderzoek daadwerkelijk voor oktober van dit jaar bij ons is, zodat we het gelijk met de begroting kunnen behandelen?

Een ander heikel punt in de kadernota zijn de opcenten. Tot en met 2024 lijken de gaten door het Rijk dicht te worden gelopen als gevolg van minder inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. Dat is mooi, maar is ook gelijk korte termijn denken. In hoeverre heeft GS een visie na 2024? Kan de gedeputeerde eens aangeven wat de mogelijkheden zijn? En wanneer komt PS daarover te spreken?

Voorzitter, één van de donkere wolken is de sluis bij Kornwerderzand. De bijdrage van marktpartijen is nog steeds niet rond, tegenvallers in de aanleg zorgt voor uitstel en onduidelijk is of er BTW verrekend kan worden. Op de totale aanleg heb je dan al gauw over een BTW risico van een slordige 10 miljoen euro. De vraag aan de gedeputeerde is: Hoe realistisch is het nog dat de sluis er daadwerkelijk komt?

Ten aanzien van de staalslakken het volgende: Nu de gemeente Dantumadeel afziet van een rechtsgang, is daarmee ook in de ogen van de gedeputeerde de donkere wolk verdwenen?

De economie wordt nauwelijks meer besproken. Toch zijn er in Fryslân nog een mooi aantal lopende projecten, zoals het innovatiecluster in Drachten. Het leidt tot mooie innovaties waar we met zijn allen van profiteren. Veel studenten kunnen er terecht om theorie en praktijk aan elkaar te verbinden. Een plek waar onverwachte verbeteringen of nieuwe ontwikkelingen worden uitgedacht en gerealiseerd. Wij willen het ICD nu al de zekerheid geven van financiering na 2023. Daarom een motie om voor de komende twee jaar het ICD te steunen.

Tot slot, voorzitter. Het college schrijft het zelf al, een zeer beperkt aantal beleidsvoorstellen. De VAR biedt echter nog voldoende ruimte om nieuwe voorstellen in te dienen. Ik wens dit college veel wijsheid bij het uitvoeren er van. Er komen het komende jaar nog een aantal mooie uitdagingen op ons af.

PS 29 juni 2022

Bijdrage Zero Based Budgetting

Ik houd het kort voorzitter.

Een, wat ons betreft, bijzondere procedure. Waarom niet een long-list voorleggen aan PS en die uitdunnen naar een short-list? Dat was een stuk transparanter geweest.

Voorzitter, onzekere tijden zorgen voor scherpe keuzes. Keuzes die dit college op dit moment maakt. Zijn wij blij met alle keuzes, nou nee. Maar de ChristenUnie ziet wel de noodzaak om voorzichtig te zijn. Een potje houden van 5 miljoen euro is aan de ene kant wrang, omdat er bezuinigd gaat worden op o.a. de cultuurinfrastructuur aan de ander kant noodzaak om tegenvallers op te kunnen vangen. De gevolgen van bijvoorbeeld de oorlog in Oekraïne kunnen we nog niet geheel overzien.

Ten aanzien van het voornemen van het college om de vierde trein tussen Leeuwarden en Zwolle te schrappen, willen we kwijt dat dit zeer tegen de zin van de ChristenUnie is. Er is hard voor gestreden om de vierde trein mogelijk te maken en om hem nu te schrappen vanwege financiële tekorten is wat ons betreft een teleurstelling. Wij gaan er van uit dat het college er alles aan zal doen om toch de vierde trein te behouden! Ook zullen wij als ChristenUnie geen mogelijkheid voorbij laten gaan om te proberen dit te voorkomen. Te meer omdat deze bezuiniging pas ingaat in 2025....

Dan de leefbaarheid. In 2018 stelden we nog de beleidsbrief leefbaarheid vast. Het college stelde toen dat er een bescheiden rol voor de provincie is weggelegd. Maar wel degelijk een rol die zo belangrijk bleek om een beleidsbrief vast te stellen. Van de gedeputeerde willen we graag weten: Wat is er veranderd in 4 jaar tijd?

Oekraïnebrief. Hogere energieprijzen. Wegenprojecten vallen 6% hoger uit. Natuurprojecten die hoger uit gaan vallen. OV extra bijdrage van 3-5M. 1M nu gereserveerd. Na 2022 jaarlijks met tegenvaller te maken. Gazprom: geen nieuwe leverancier.

Tot zover.